

השילוב הנפלא בין שבת הגדול לפרשת מצורע בשבת הגדול בלקיחת הפסח נגלתה הנקודה הפנימית שהיא המטמון שמחביאים האמוריים בקירות הבית

הרע"ב: "פרקליט, מלאך מליץ טוב. קטגור, מליץ רע". והנה המלאכים הרעים שנבראים מעוונותיו של אדם, הם שמחביאים ממנו את פרנסתו בכל מיני דרכים שלא ימצא את פרנסתו, הנה כי כן זהו שאמר רבי שמעון ברבי אלעזר: "אלא שהורעתי מעשי וקפחתי את פרנסתי".

נמצא לפי זה כי בכל דור ודור ישנם אמוריים שהם כוחות הטומאה, המחביאים מן האדם אוצרות של זהב השייכים לו בקירות הבית, כדי שלא ימצא את פרנסתו שהזמין לו הקב"ה, אולם העצה על כך היא: "דרוש וקבל שכר", שיעסוק בדיני נגעי בתים ויהרהר בתשובה על כל מה שפגם, ויחשב כאילו קיים כל מה שכתוב בנגעי בתים שהרסו את אבני ביתו, ועל ידי זה יתגלו לו אוצרות זהב שהכין לו הקב"ה מן השמים.

כל אומה מחביאה את ניצוצי הקדושה

הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד, לקיים דברי חכמינו ז"ל אשר גזרו אומר: "בית המנוגע לא היה ולא עתיד להיות, ולמה נכתב דרוש וקבל שכר". ובכך הבה נתבונן: א. מהו הלקח הנשגב שאנו יכולים ללמוד מדין נגעי בתים. ב. מדוע צוה הכתוב על נגעי בתים רק בארץ ישראל: "כי תבואו אל ארץ כנען אשר אני נותן לכם לאחוז, ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחוזתכם". ג. מהו הרעיון הטמון בדברי התנא האלקי רבי שמעון בר יוחאי, שתכלית נגעי בתים היא לגלות אוצרות זהב שטמנו האמוריים בקירות בתיהם.

פתח דברינו יאיר לבאר הענין בזה, על פי מה שנשים לב להתבונן על המכשול הגדול שנכשלו המרגלים ששלח משה רבינו לתור את הארץ, ותמהו המפרשים הלא המרגלים היו נשיאי ישראל שנבחרו בגלל שהיו מיוחדים במעלתם, הנה כי כן איך נכשלו בעון חמור כזה לדבר סרה על הארץ הטובה שהבטיח הקב"ה לישראל.

ויש לומר ענין נפלא לפרש מה שסיימו בגמרא שבת המנוגע נכתב רק משום "דרוש וקבל שכר", על פי מה שפירש רש"י ומקור הדבר מדברי רשב"י במדרש: "ונתתי נגע צרעת. בשורה היא להם שהנגעים באים עליהם, לפי שהטמינו אמוריים מטמוניות של זהב בקירות בתיהם כל ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר, ועל ידי הנגע נותן הבית ומוצאן".

אמנם לפי מה שלמדנו בגמרא: "בית המנוגע לא היה ולא עתיד להיות", נמצא לכאורה שאין דרך לגלות את המטמונים שהחביאו האמוריים בקירות הבית, לכן מלמדים אותנו חכמינו ז"ל ברוב חכמתם עצה נפלאה איך לגלות המטמונים בקירות הבית, על פי מה ששינו בגמרא (מנחות ק:): "כל העוסק בתורת חטאת כאילו הקריב חטאת, וכל העוסק בתורת אשם כאילו הקריב אשם".

נמצא לפי זה שכל העוסק בתורת נגעי בתים, הרי זה כאילו קיים כל הדינים שנכתבו בתורה בדיני נגעים, ולכן אפילו אם האמוריים החביאו מטמונים בקירות הבית, יסבב הקב"ה לגלות אותם למי שעסק בדיני נגעים כאילו נהרס כל אבני הבית ונתגלו המטמונים. הנה כי כן זהו שסיימו בגמרא שבת המנוגע נכתב רק משום "דרוש וקבל שכר", כלומר "דרוש" פרשת נגע בתים ותתעמק בה, "וקבל שכר", שיגלה לך הקב"ה מטמוני האמוריים שהטמינו בקירות הבית כאילו הרסת את אבני הבית.

ויש להוסיף נקודה יקרה על פי מה ששינו במשנה (קידושין פב:): "רבי שמעון בן אלעזר אומר, ראית מימך חיה ועוף שיש להם אומנות והן מתפרנסין שלא בצער, והלא לא נבראו אלא לשמשני ואני נבראתי לשמש את קוני, אינו דין שאתפרנס שלא בצער, אלא שהורעתי מעשי וקפחתי את פרנסתי".

הביאור בזה על פי מה ששינו במשנה (אבות פ"ד מ"א): "העושה מצוה אחת קונה לו פרקליט אחד, והעובר עבירה אחת קונה לו קטגור אחד". ופירש

שבת קודש הבאה עלינו לטובה נקראת "שבת הגדול" כמבואר בשלחן ערוך (אורח חיים סימן תל): "שבת שלפני הפסח קורין אותו שבת הגדול מפני הנס שנעשה בו". מקור הדברים ב"טור" שמפרש שם הנס שנעשה בו:

"שבת שלפני הפסח קורין אותו שבת הגדול, והטעם לפי שנעשה בו נס גדול, שפסח מצרים מקחו בעשור... שעשרה בחודש היה שבת, ולקחו להם כל אחד מה לפסחו וקשר אותו בכרעי מיתתו, ושאלו המצריים למה זה לכם, והשיבו לשחטו לשם פסח במצות השם עלינו, והיו שנייהם קהות על ששוחטין אלוהיהם, ולא היו רשאים לומר להם דבר, ועל שם אותו הנס קורין אותו שבת הגדול".

וכבר נתייגעו המפרשים לבאר הטעם שקראו שבת זו בתואר "שבת הגדול", ונפתח בדברי ה"חידושי הרי"ם" ז"ע שאמר הטעם על כך, כי אברהם אבינו השתוקק כל ימיו שיזכה לבנים שילכו בדרכיו לקיים את התורה ומצוותיה. והנה לקיחת קרבן הפסח היתה המצוה הראשונה במעשה שנצטוו בה ישראל ביציאת מצרים, נמצא כי שבת זו היא שבתו של אברהם אבינו שנקרא "גדול", כמו שכתוב (יהושע יד-טו): "וְיָשֶׁם חֶבְרוֹן לְפָנִים קְרִית אֲבָבֶע הָאֲדָם הַגָּדוֹל בְּעֵנָקִים הוּא". ודרשו במדרש (ב"ר יד-י): "האדם הגדול בענקים זה אברהם".

סגולת העסק בנגעי בתים: "דרוש וקבל שכר"

כדרכה של תורה הנדרשת בשבעים פנים נראה לבאר הקשר בין "שבת הגדול" לאברהם אבינו שנקרא "האדם הגדול", על פי מה שנקדים להתבונן בפרשתנו פרשת מצורע על נגעי בתים (ויקרא יד-ד): "כי תבואו אל ארץ כנען אשר אני נותן לכם לאחוז, ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחוזתכם". שינו על כך בגמרא (סנהדרין עא:): "בית המנוגע לא היה ולא עתיד להיות, ולמה נכתב דרוש וקבל שכר". ומפרש הטעם לכך, כי במציאות קשה מאד שיתקיימו התנאים לטמא נגעי בתים.

חידושי הרי"ם: "שבת הגדול" שבתו של אברהם אבינו שנקרא "גדול" שקיבלו ישראל את המצוה הראשונה

שם: "אנכי מגן לך", הקב"ה הבטיח לגונן
על הנקודה הפנימית ששורשה מאברהם אבינו שלא תיפגם

מינות וכפירה היא שער נ' של הטומאה עליו נאמר:
"כל באיה" - כ"ל בגימטריא נ' "לא ישובון"

בשבת הגדול כשמסרו ישראל נפשם להקריב את הפסח
שהוא אלהי המצרים נתגלה שלא פגמו בנקודה הפנימית

הנקודה הפנימית המוסתרת אצל כל אחד מישראל

והנה ידוע שיש קשר נפלא בין כלל ישראל לארץ ישראל, כי כמו שארץ ישראל מקודשת מכל הארצות כמו ששינו במשנה (כלים פ"א מ"א): "ארץ ישראל מקודשת מכל הארצות", כך כלל ישראל מקודשים מכל האומות, כמו שכתוב (ויקרא כ-כז): "והייתם לי קדושים כי קדוש אני ה' ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי". מזה נשכיל להבין כי כמו שהאמוריים הטמינו מטמוניות של זהב שהם ניצוצי הקדושה בקירות בתיהם בארץ ישראל, כך מטמינים כוחות הטומאה את הקדושה שיש בכל אחד מישראל שלא תתגלה.

וביאור הענין בזה על פי הקדמה יקרה שכבר הבאנו כמה פעמים ממשנתו הטהורה של אור שבעת הימים הבעש"ט הקדוש ז"ע, כי בכל יהודי בעולם, יהיה מי שיהיה ובאיזה מצב שהוא, אפילו ח"ו הרבה לפשוע, עדיין ישנה נקודה אחת בפנימיות הלב של כל אחד מישראל, שהיא הניצוץ האלקי שורש הנשמה שהשריש הקב"ה בתוך תוכו של כל אחד מישראל, ששם אין מגיע הפגם של העוונות והפשעים והיא נשארת נקיה וטהורה.

בספר "בוציא דנהורא" להרה"ק הרבי ר' ברוך ממעז'יבז' ז"ע מפרש בכך הפסוק (תהלים לז-י) "ועוד מעט ואין רשע והתבוננת על מקומו ואיננו". פירוש, אפילו אדם מישראל שהרבה לפשוע עד שהוא בבחינת רשע, בכל זאת: "ועוד מעט", נשאר בו עוד מעט שהיא הנקודה הפנימית של הלב, "ואין רשע", ששם אינו נקרא רשע כי הפגם אינו מגיע לשם, והתפלל דוד המלך לה': "והתבוננת על מקומו", תתבונן נא בנקודה הפנימית שבלב "ואיננו", ותראה שבנקודה היא אינו רשע, וכל מה שחטא אינו אלא בחיצוניות ולא מעומק הלב.

ב"ישמח ישראל" (פרשת נח) מבאר שמנקודה פנימית זו מתעוררים הרהורי תשובה אפילו אצל רשעים גמורים, כמו שכתוב (ישעיה ו-י): "ולבבו יבין

וזהו שרמז להם משה בחכמתו הגדולה, אפילו אם לא תראו שם שום קדושה עם כל זאת: "והתחזקתם ולקחתם מפרי הארץ", תתחזקו ותלמדו לקח מפרי הארץ, ומפרש הפסוק מאיזה פרי עליהם ללמוד לקח, "והימים ימי ביכורי ענבים", שעליהם התכוון משה באומרו שילמדו לקח מפרי הארץ, היינו מהענבים שהיין הטוב שמור וגנון בתוכם, וכן בארץ ישראל הקדושה גנוזה בתוך האוצרות של האמוריים שהחביאו את הקדושה.

הנה כי כן זהו ביאור הענין: "שהטמינו אמוריים מטמוניות של זהב בקירות בתיהם", הכוונה בזה שהחביאו את כל ניצוצי קדושת ארץ ישראל בתוך קירות בתיהם שבנו בכוחות הטומאה, כדי שיוכלו לקבל חיות ומזון מניצוצי הקדושה הגנוזה בתוכם. לכן מביא הקב"ה נגעים ומכות על קירות בתיהם להרוס את מבצרי כוחות הטומאה, כדי שעל ידי זה יתגלו ניצוצי הקדושה שהיו גנוזים אצלם, ויבואו ישראל ויחזירם אל הקדושה.

לפי זה מבואר היטב מה שכתוב בפרשת נגעי בתים: "כי תבואו אל ארץ כנען אשר אני נותן לכם לאחוזתה, ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחוזתכם". רמז הקב"ה בזה שאם תרצו לבוא אל ארץ כנען ולגלות הקדושה שהטמינו האמוריים בקירות הבית להחזירה לקדושה, "ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחוזתכם", על ידי שתקראו פרשה זו שמבואר בה שצריך להרוס הבית, ועל ידי זה באמת ייהרסו קירות הבית של האמוריים ויתגלו ניצוצי הקדושה שבתוכם.

יומתק להבין בזה מה עמקו דברי חכמים שאמרו: "בית המנוגע לא היה ולא עתיד להיות, ולמה נכתב דרוש וקבל שכר". פירוש, על ידי שישאל קוראים בתורה פרשה זו, ודורשים מה שגילה רשב"י שכוונת התורה היא להוציא ניצוצי הקדושה שטמינו האמוריים בקירות הבית, על ידי זה כל העוסק בתורת נגעים יחשב כאילו הרס הקב"ה את אבני הקירות של הקליפות, ויתגלו כל ניצוצי הקדושה ויחזרו אל הקדושה.

ונראה לבאר הענין בזה על פי מה שהאריך ב"אגרא דכלה" (פרשת בלק) לבאר ענין בלק ובלעם שהתאזרו בכוחות הטומאה כנגד ישראל, כדי למנוע מישראל להוציא ממואב את הניצוץ הקדוש של דוד המלך שהיה טמון אצלם, הנה הדברים בלשון קדשו:

"דהנה ידוע חיות אומה היא מחמת איזה ניצוצות מהקדושה השקועים בתוכה, וכשישראל מבררים הניצוצות אזי נשארים האומות פגרים ותתבטל אותה האומה, כאשר כתבנו כמה פעמים מעניני מצרים. והנה הקליפה אשר יש בתוכה ניצוץ קדוש גדול בערך, ומתיירת הקליפה פן יבוא איזה צדיק בקדושתו ויוצא בלעם מפייהם, אזי הקליפה היא מירתתה פן יולקח חיותה, משקעת הניצוץ ההוא מאד מאד בתוך עמקי טומאת הקליפות, כמו שאדם מטמין אוצר נחמד במחבואות לכל ישלטו בו זרים, עיין כל זה בגלגולים להאריז"ל".

לפי זה מפרש ה"אגרא דכלה" מה שכתוב (במדבר כב-א): "ויקץ מואב מפני בני ישראל. נראה לי לפרש 'ויקץ' מלשון קוצים וסייג שעושים גדר לכרם, היינו שעשו קוצים וסייג מטומאת קליפת מואב סביב להניצוץ, מפני בני ישראל, לכל יוכלו בני ישראל ליגע בהניצוץ המגיע להם לקדושה".

המרגלים לא הרגישו בקדושה שטמינו האמוריים בארץ ישראל

מעתה יש לומר כי כשנכנסו המרגלים לארץ ישראל, ביקשו להרגיש את קדושתה המיוחדת ולא הרגישו שום קדושה, לכן חשבו בטעות שכח הטומאה של האמוריים הוא כל כך גדול, עד שנתגברו על הקדושה וגירשו משם את כל ניצוצי הקדושה, ומאחר שלא נשארה שם שום קדושה אם כן אין שום תועלת בכניסתם של ישראל לארץ זו. וזהו שאמרו (שם יג-כח): "אפס כי עז העם היושב בארץ והערים בצורות גדולות מאד וגם ילידי הענק ראינו שם". אולם טעו בכך שהיה להם לדעת כי כך דרכם של כוחות הטומאה, שהם מחביאים את ניצוצי הקדושה בקירות ביתם מיוחד שלא יוציאו אותם ישראל.

יומתק לפרש בזה מה שהקדים להם משה רבינו רפואה למכה באומרו (שם יג-כ): "והתחזקתם ולקחתם מפרי הארץ והימים ימי ביכורי ענבים". וצריך ביאור לשם מה מודיע לנו הכתוב שהימים ימי ביכורי ענבים. אך לפי האמור יש לומר שרמז להם משה רבינו שילמדו לקח מן הענבים, שהיין הטוב גנוז ושמור בתוך הענבים ואינו נראה כלפי חוץ, כלשון הגמרא (ברכות לד:): "יין המשומר בענביו", כך ישכילו להבין שהקדושה טמונה בתוך קירות הבית.

על פי יסוד גדול שגילה ה"חידושי הרי"ם" זי"ע ב"ספר הזכות" (פרשת תזריע), כי הנקודה הפנימית היא ירושה מאברהם אבינו שהשריש אותה בכל אחד מישראל עד סוף כל הדורות.

והוסיף לבאר בזה מה שאמר הקב"ה לאברהם (בראשית טו-א): "אל תירא אברם אנכי מגן לך". כי אברהם אבינו חשש שמא יבוא פגם לנקודה הפנימית של איש ישראל, הבטיחו הקב"ה להגן על הנקודה הפנימית שלא תיפגם, ועל זה אנו מברכים לה' בברכה הראשונה של שמונה עשרה: "ברוך אתה ה' מגן אברהם", שהקב"ה מגן על הנקודה של אברהם בתוך כל יהודי שלא תיפגם, וסיים כי זהו הטעם: "ישראל אף על פי שחטא ישראל הוא".

ומה נפלא מה שהביא ה"שפת אמת" (חנוכה תרל"ג ליל ג) בשם זקינו ה"חידושי הרי"ם" זי"ע, שהוסיף לבאר בזה מה ששינו בגמרא בענין נס חנוכה (שבת כא:):

"כשנכנסו יוונים להיכל טימאו כל השמיים שבהיכל", הרמז בזה שטימאו את כל נפשות ישראל, "וכשגברה מלכות בית חשמונאי ונצחום, בדקו ולא מצאו אלא פך אחד של שמן", הוא הנקודה הפנימית הגנוזה בכל אחד מישראל שלא נטמאה, "שהיה מונח בחותמו של כהן גדול", נקודה פנימית זו חתומה בחותמו של אברהם אבינו שהיה כהן גדול, כמבואר במדרש (ב"ר מו-ה): "אברהם כהן גדול היה".

על ידי מינות וכפירה מגיע הפגם גם בנקודה הפנימית

יש להוסיף תבלין לדבריו הקדושים, למה נתיירא אברהם אבינו כל כך שתיפגם הנקודה הפנימית, עד שהצריך הקב"ה להבטיח לו: "אל תירא אברם אנכי מגן לך", על פי המבואר בספרים הקדושים, כי הן אמת שעל ידי עוונות ופשעים אין הפגם מגיע לנקודה הפנימית בבחינת: "אף על פי שחטא ישראל הוא", אולם על ידי שאדם נופל ח"ו ברשת המינות והכפירה בשילוב עבודה זרה, מגיע הפגם גם בנקודה הפנימית ושוב אין לו תקנה.

דבר זה למדנו ממה ששינו בגמרא (עבודה זרה יז:): "כל הפורש ממינות מיית". ומביא ראיה ממה שכתוב (משלי ב-ט): "כל באיה לא ישובון ולא ישיגו אורחות חיים". ופירש רש"י: "כל המשתמדים לעבודת כוכבים אחר שנאבקו במינות אינם שבים, ואם שבים ממהרים למות מתוך צרה וכפיית יצרם, וזו גזירת מלך עליהם למות".

על פי האמור ירווח לנו להבין ביתר שאת את דברי בעל ה"תניא", שאפילו פושעים וקלי הדעת מוכנים למסור נפשם על קדושת השם, כי היות

רש"י: נגעי בתים: "לפי שהטמינו אמוריים מטמוניות של זהב בקירות בתיהם... ועל ידי הנגע נותץ הבית ומוצאן"

האמוריים הטמינו את ניצוצי הקדושה בקירות בתיהם כדי להסתירם מישראל שלא יחזירו אל הקדושה

הקב"ה מביא מכות ונגעים על קירות בתיהם של כוחות הטומאה להורסם כדי שיתגלו ניצוצי הקדושה שבתו

גמרא: "בית המנוגע לא היה... ולמה נכתב דרוש וקבל שכר" על ידי הלימוד זוכים לגלות מטמונים גדולים

כאשר נתבונן נראה ברור שכוונת בעל ה"תניא" היא על הנקודה הפנימית שאינה מקבלת פגם, ואפילו הרשע שקלקל הקדושה בכל קומתו עדיין נקודה זו היא בתכלית השלימות, לכן כאשר רשע זה שאינו יכול לעמוד כנגד תאוות לבו בא לידי ניסיון קשה של כפירה בה' ועבודה זרה, אז מתעוררת הנקודה היהודית הפנימית בשלהבת אש קודש, לקנא קנאת ה' צבאות ולמסור נפשו על קדושת השם.

מעתה מצינו השוואה נפלאה, כי כמו שטמינו האמוריים שהם כוחות הטומאה מטמונים של זהב שהם ניצוצי הקדושה בקירות הבית בארץ ישראל, כך הם מטמינים את הנקודה הפנימית של איש ישראל המקודשת בתוך האדם עצמו, על ידי שמשקיעים את האדם בכל הבלי עולם הזה שהם בבחינת מסך המבדיל, בין הנקודה הפנימית שבתוך האדם ובין חיצוניות האדם, כי כל מטרתם היא שלא תתפשט הקדושה של הנקודה הפנימית מבחוץ, אלא תישאר קבורה בתוך האדם בבחינת שינה, כמו שהיא נמצאת אצל פושעי ישראל שאינם יכולים להתגבר על יצרם הרע.

אולם על ידי קריאת פרשת נגעי בתים שלא נכתבה בתורה רק בבחינת: "דרוש וקבל שכר", שכל העוסק בתורת נגעים יחשב לו כאילו קיימה בפועל, וגורם בכך שיהרוס הקב"ה את מבצרי הטומאה כדי לגלות כל ניצוצי הקדושה שבתוכם ולהחזירם אל הקדושה, כן הורס הקב"ה את כל המסכים של הסטרא אחרא המונעים מהנקודה הפנימית של איש ישראל להתגלות, ועל ידי זה מתגלה הנקודה הפנימית במלוא הודה והדרה, ומתפשטת בכל רמ"ח איבריו ושס"ה גידיו שיעבוד האדם את ה' בשלהבת אש קודש.

ברכת "מגן אברהם" על הנקודה הפנימית

בדרך זו במסילה נעלה לבאר הטעם שהשבת שלפני הפסח נקרא "שבת הגדול", על שם אברהם שנקרא גדול כמו שכתוב "האדם הגדול בענקים",

ושב ורפא לו". כי כשהרשע מתבונן עמוק בתוך לבבו אל הנקודה הפנימית שבו, ששם טמון הניצוץ האלקי שביב זיק רשפי אש שלהבת י"ה שלא נכבה מעולם, יזכה להמשיך משם קדושה וטהרה גם על כל רמ"ח איבריו ושס"ה גידיו, "ושב ורפא לו".

"כי קרוב אליך הדבר מאד"

דבר בעתו מה טוב לצרף מה שכתב בעל ה"תניא" ב"לקוטי אמרים" (פרקים יח-ט) פירוש הפסוק (דברים ל-א): "כי קרוב אליך הדבר מאד בפוך ובלבבך לעשותו". שכל אדם יש לו עצה איך להתגבר על תאוות היצר, כי אנו רואים שבשעת גזירת השמד אפילו קלי הדעת ופושעי ישראל, קידשו את השם במסירות נפש ובקבלת יסורים באש ובמים, ולכאורה תמוה מנין בא להם כח כזה לעמוד ביסורים, אחרי שלא עמדו בניסיון של תאוות עולם הזה אשר אין במניעתן כל כך יסורים.

אך הענין הוא כי לכל איש ישראל אפילו הקל שבקלים, טמונה בפנימיות לבו אהבה מוסתרת לה' שהיא ירושה מהאבות הקדושים, ומה שאנו רואים פושעי ישראל שאינם מקיימים מצוות ה', הוא משום שאהבה זו היא במצב של שינה והסתרה בהיותה מכוסה בלבוש הבלי עולם הזה. אמנם כאשר בא האדם לידי ניסיון של כפירה בה' שהיא עבודה זרה, אזי מתעוררת האהבה המוסתרת שבקרבו משנתה העמוקה, ומתפרצת בשלהבת אש קודש אשר מים רבים לא יוכלו לכבות את אהבתו לה', ואפילו קלי הדעת מוכנים למסור את נפשם על קדושת ה'.

נמצא לפי זה כי כל אדם מסוגל בקלות להתגבר על יצר התאוה, על ידי שיתבונן כמה הוא מוכן לסבול יסורים נוראים שלא לכפור באחדות שמו יתברך, על אחת כמה וכמה שהוא מסוגל להתגבר על תאוות היצר שאין במניעתן כל כך יסורים, ועל זה אומר הכתוב: "כי קרוב אליך הדבר מאד בפוך ובלבבך לעשותו".

ארבעה ימים לפני שהוציאם ממצרים (שמות יב-כא): "משכו וקחו לכם צאן למשפחותיכם ושחטו הפסח", ודרשו במכילתא: "משכו ידיכם מעבודה זרה וקחו לכם צאן למצוה". וקיימו ישראל את מצות ה' במסירות נפש לקחת הטלה לפסח, אף שהמצרים היו יכולים להרוג אותם על שלוקחים את אלהיהם לקרבן, בכך רצה הקב"ה להראות שהנקודה הפנימית של ישראל נשארה בתכלית השלימות בלי פגם.

יומתק להבין בזה מה שצוה הקב"ה לקחת הפסח בעשור לחודש שחל בשבת, על פי מה ששינו בגמרא (שבת י:): "אמר לו הקב"ה למשה, מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבתי שמה ואני מבקש ליתנה לישראל". ופירש ה"שפת אמת" (פרשת ויחי שנת תרנ"ד) הכוונה בזה, על פי מה שאמר זקינו החידושי הרי"ם ז"ע, כי בשבת קודש מתגלית הנקודה הפנימית. וזהו הפירוש: "מתנה טובה יש לי" שאני נותן ומאיר לישראל, "בבית גנזי", בתוך הנקודה הגנוזה בכל ישראל המתגלית בשבת, ומפרש מהי המתנה הטובה, "ושבת שמה".

הנה כי כן מטעם זה צוה הקב"ה לישראל לקחת הפסח דוקא בשבת קודש, שאז נתגלתה הנקודה הפנימית של כל ישראל שלא נפגמה במצרים, עד כדי כך שמסרו נפשם לקחת הפסח שהיה העבודה זרה של המצרים, ולכן קבעו בכל שנה לקבוע את הנס של לקיחת הפסח דוקא בשבת ולא בעשור לחודש, כי השבת היא שגרמה לגלות את הנקודה הפנימית למסור נפשם על עבודה זרה.

מעתה יאירו עינינו וישמח לבנו להבין הטעם שנקרא "שבת הגדול", על שם אברהם אבינו שנקרא "כהן גדול", כי בשבת זו נתגלה לכל באי עולם שהנקודה הפנימית ששורשה מאברהם אבינו, נשארה בתכלית השלימות ולא נפגמה במה שעבדו עבודה זרה במצרים, שהרי בשבת הגדול כשלקחו הפסח מסרו נפשם למלא את רצון ה', ובכך נתמלאה הבטחת הקב"ה לאברהם אבינו: "אל תירא אברם אנכי מגן לך".

על כך השיב לו הקב"ה: "שוטה שבעולם", כי הן אמת שאם היו עובדים עבודה זרה מתוך כוונה רעה לכפור ח"ו בה' אלקי ישראל, כי אז היו אמנם פוגמים בנקודה הפנימית, אולם הלא מה שעבדו עבודה זרה כמצרים לא היה מתוך כוונה לכפור ח"ו בה', שהרי בכל זמן השעבוד צעקו אל ה', אלא נהגו רק בחיצוניות כמנהג המצרים מתוך שעבוד וטירוף הדעת, ולכן לא הגיע הפגם בנקודה הפנימית.

ויש להוסיף נקודה נפלאה על פי מה שכתוב בפרשת בא (שמות יב-לט): "ולא יכלו להתמהמה". וביאר בסידור האריז"ל הנקרא סידור רבי שבתי (הגדה של פסח ד"ה מצה זו שאנו אוכלים): "כי יש נ' שערי טומאה ואם היו ישראל מעוכבים רגע אחד לא יצאו לעולם והיו נשקעים בשער הנ'". וכן כתב ב"אור החיים" הקדוש (שמות ג-ח): "ולזה הוציאם בנקודה האחרונה של מ"ט [שערי טומאה] וקודם שנכנסו לשער הנ', והוא אומרם ז"ל וגאלם מיד".

לפי זה מסתבר לומר כי שער הנ' של הטומאה שאי אפשר לצאת משם, הוא כאשר אדם נופל ברשת המינות והכפירה בה' בדעה צלולה ולא מתוך טירוף הדעת בגלות, שהרי על זה נאמר: "כל באיה לא ישובו ולא ישיגו אורחות חיים", והוא ממש בבחינת שער הנ' של הטומאה שאי אפשר לצאת משם לעולם. ויש לומר כי זהו הרמז בפסוק: "כל באיה לא ישובו" - כ"ל בגימטריא נ', כל מי שבא בשער הנ' של מינות וכפירה כבר אין לו תיקון ח"ו.

מזה נשכיל להבין כי מה שכתוב: "ולא יכלו להתמהמה", כי אם היו ישראל נשארים במצרים היו שוקעים בני שערי טומאה, הכוונה בזה שהיו נופלים מרצונם במינות וכפירה של המצרים שכל באיה לא ישובו. נמצא לפי זה כי כשהוציא הקב"ה את ישראל לפני הזמן כדי שלא ישקעו בני שערי טומאה ויפגמו את הנקודה הפנימית, קיים בכך את הבטחתו לאברהם אבינו: "אל תירא אברם אנכי מגן לך", לשמור על הנקודה הפנימית של ישראל אפילו בגלות מצרים.

"מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבתי שמה"

הנה מה טוב ומה נעים להבין בזה, מה שהקדים הקב"ה לצוות לישראל בעשור לחודש

שעל ידי עבודה זרה מגיע הפגם בנקודה הפנימית, לכן דוקא בשעת הניסיון הקשה של כפירה בה' ועבודה זרה, מתעוררת אצלם הנקודה הפנימית היהודית שבכל השנה היא בתרדמה, ועתה מפאת החשש של פגיעה בשורש הנפש ששוב לא תהיה לה תקומה, לכן כל אשר לו יתן בעד נפשו לשמור על הנקודה הפנימית שלא תכבה.

והנה מבואר בזה הקדוש (פרשת בהר קיא:): כי אברהם אבינו תיקן את החטא של אדם הראשון שאכל מעץ הדעת, והיה בכך פגם של עבודה זרה שמרד בציווי המפורש ש/ל הקב"ה שלא יאכל מעץ הדעת. מעתה מבואר למה נתיירא אברהם כל כך שלא יבוא פגם לנקודה הפנימית של ישראל, כי מאחר שעבודתו בקודש היתה להילחם עם היצר של עבודה זרה, לכן חשש שמא יפלו בניו ברשת היצר של עבודה זרה ועל ידי זה תיפגם הנקודה הפנימית, עד שהבטיח לו הקב"ה: "אל תירא אברם אנכי מגן לך".

תשובת הקב"ה לס"מ "שוטה שבעולם"

על פי האמור יפתח לנו פתח להבין הוויכוח שהיה בין הס"מ להקב"ה בשעת קריעת ים סוף, כפי שמבואר במדרש (ילקוט שמעוני פרשת בשלח רמז ורלד):

"והמים להם חומה. שירד סמאל ואמר לפניו, רבנו של עולם לא עבדו ישראל עבודה זרה במצרים [בלשון פליאה], ואתה עושה להם ניסים, והיה משמיע קולו לשר של ים, ונתמלא עליהם חימה וביקש לטבען. מיד השיב לו הקב"ה, שוטה שבעולם, וכי לדעתם עבדו, והלא לא עבדו אלא מתוך שעבוד ומתוך טירוף דעת, ואתה דן שוגג כמזיד ואונס כרצון".

לפי האמור יש לומר הביאור בזה, כי המצרים השתדלו בכל כוחם להחטיא את ישראל בעבודה זרה, בחושבם שעל ידי זה יפגמו בנקודה הפנימית היהודית ושוב לא יוכלו לצאת מטומאת מצרים. וזהו שטען הס"מ לפני הקב"ה, איך אתה מוציא את ישראל ממצרים בניסים, הלא גם הם עבדו עבודה זרה במצרים ופגמו בנקודה הפנימית, ושוב אינם ראויים שתעשה להם הנס של קריעת ים סוף.

תודתנו וברכתנו נתונות לאלו שנדבו את הוצאת הגליון לזיכוי אחינו בני ישראל

משפחת מהדב הי"ו לרפואה השלימה של האשה החשובה מרת לאה בת וירג'ני שחיי

לע"נ ר צבי בן ר' אלטר מאיר יצחק אייזיק סאקס ז' ניסן תשס"ג

לקבלת המאמרים באימייל: mamarim@shvileipinchas.com